

Uusi alku 21

Jeesus käy kotikaupungissaan Nasaretissa

Mark 6:1-6

Olemme käyneet läpi Markuksen evankeliumin jakson, jota tutkimuksessa nimitetään otsikolla ”suuria ihmeitä”. Seuraavaksi Markus siirtyy kuvailemaan sitä, kuinka Jeesus vaelsi ympäriinsä Galileassa ja lähiseuduilla. Ensimmäiseksi kerrotaan siitä, kuinka hän kävi kotikaupungissaan Nasaretissa.

Jeesus lähti sieltä ja tuli kotikaupunkiinsa, ja opetuslapset olivat hänen kanssaan.
(Mark 6:1)

Edellisessä jaksossahan Jeesus oli toiminut lähinnä Gennesaretin järven rantamilla. Teuvo, miten Nasaret sijoittuu kartalle? Millaisten seutujen läpi Jeesuksen ja opetuslasten piti kulkea päästäkseen Nasaretiin? Millainen kaupunki Nasaret oli? Millainen se on nykyään?

Kun tuli sapatti, hän ryhtyi opettamaan synagogassa, ja häntä kuunnellessaan monet kyselivät hämmästyneinä: "Mistä hän on saanut tämän kaiken? Mikä on tämä viisaus, joka hänelle on annettu? Mitä ovat nuo voimateot, jotka tapahtuvat hänen kättensä kautta?" (Mark 6:2-3)

Jeesus toimi kotikaupungissaan siis saman kaavan mukaan kuin Gennesaretin rantakaupungeissakin. Hän meni sapattina synagoogaan ja opetti. Olisiko ollut niin, että Nasaretissa tämä onnistui helpommin kuin Kapernaumissa, sillä ehkä väkijoukko ei siellä tungeksinut yhtä valtavana hänen ympärillään. Meillehän on kerrottu, että Kapernaumin seuduilla Jeesus oli jo niin suosittu, että hän ei väentungoksen vuoksi voinut enää mennä kaupunkeihin vaan oleskeli niiden liepeillä.

Mutta Nasaretissakin Jeesuksen opetus herätti heti huomiota. Ihmiset olivat aidosti hämmästyneitä: ”Mistä hän on saanut tämän kaiken? Mitä on tämä viisaus?” Jeesus ei siis puhunut turhia sanoja. Jo aiemmin meille on kerrottu, että kapernaumilaiset olivat hämmästyneitä hänen opetuksestaan. Hän opetti ”niin kuin se, jolla valta on, eikä niin kuin heidän kirjanoppineensa.” (Mark 1:22). Nyt sama toistuu Nasaretissa.

Meidän pappien ja kristittyjen saarnan ja opetuksen pitäisi olla jatkumoa Jeesuksen omalle opetukselle. Teuvo, onko se mahdollista? Miten me voisimme puhua ja opettaa edes vähän sillä tavalla, että ihmiset eivät nukahtaisi vaan saisivat opetuksestamme jotain?

Nasaretilaiset saivat parasta mahdollista hengellistä opetusta. He eivät kuitenkaan saaneet siitä mitään itselleen. He nimittäin loukkaantuivat Jeesukseen ja torjuivat hänet.

Eikö tämä ole se rakennusmies, Marian poika, Jaakobin, Joosefin, Juudaksen ja Simonin veli? Täällä hänen sisarensakin asuvat, meidän keskuudessamme." Näin he torjuivat hänet (Mark 6:2-3)

Syynä oli kai se, että Jeesus oli liian tuttu. Hän oli se naapurin jäbä; se yks tyyppi, joka kävi Seforiksessa raksalla töissä, tiiäthän sie, sen yhen Jaken ja Jossun ja Simpan velimies. Ja tunnenhan mie sen siskotkin, aika hyvännäkösiä, ainakin se nuorin.

Ja nyt tämä sama mies puhui jotain tosi vaikuttavaa, jotain, joka säväytti niin syvältä kuin hän olisi ollut joku profeetta tai Jumalan mies.

Sellainen ei sopinut lainkaan siihen, mitä nasaretilaiset olivat tottuneet odottamaan puolittutulta rakennusmieheltä. Heidän ajatus- ja tunnemaailmaansa ei sopinut sellainen ajatus, että jokin näin arkipäiväinen voisi olla niin merkittävää ja pyhää kuin miltä Jeesus heidän korvissaan kuulosti ja miltä hänen sanansa heidän sydämissään tuntuivat. Ennakko-odotus oli voimakkaampi kuin selvä havainto.

Luulen, että näin monelle suomalaiselle käy kristinuskon kanssa. Kyse on liian tutusta opista, blaa, blaa, blaa. Eihän siinä mitään ihmeellistä ole, sitä vanhaa samaa Jeesus-juttua. Jotta kyse olisi jostain oikeasti merkittävästä, sen pitäisi olla jotain vaikeammin saavuttavaa, jotain intialaista, ehkä jotain Egyptin pyramidien alta kaivettua muinaista viisautta, jonka opiskeluun pitäisi ensin vihkiytyä jossain eksoottisessa paikassa, ehkä jotain Perusta löydettyä oppia, joka alun perin on kotoisin Atlantiksen uponneista temppeleistä ja kuningas Arthurin ja madame Blavatskyn meille välittämää, äiti Amman Suomeenkin tuomaa. Eikä vaan tuon läskin kirkkoherran samaa vanhaa juttua.

Jeesus totesi tuon saman asian, lyhyemmin ja sattuvammin:

Jeesus sanoi heille: "Missään ei profeetta ole niin väheksytty kuin kotikaupungissaan, sukulaistensa parissa ja omassa kodissaan." (Mark 6:5)

Ilmeisesti meille ihmisille on sellainen yleistä sellainen ajattelutapa, että kaikki merkittävä tulee jostain kaukaa.

Jeesus oli joutunut jo aiemmin kokemaan sen, että hänen äitinsä ja veljensä eivät uskoneet häneen vaan pitivät häntä häiriintyneenä (Mark 3:21, 31). Nyt tuo sama toistuu Nasaretissa.

Niinpä hän ei voinut tehdä siellä yhtään voimatekoa; vain muutamia sairaita hän paransi panemalla kätensä heidän päälleen. Ihmisten epäusko hämmästytti häntä. (Mark 6:5-6)

Raamatuntutkimuksessa on tunnettu tosiasia, että Matteuksen ja Luukkaan evankeliumien kirjoittajat ovat tunteneet Markuksen evankeliumin ja lainaavat sen tekstiä paikka paikoin omista evankeliumeissaan. Näin esimerkiksi Matteuksen evankeliumin luvussa 13 on Jeesuksen käynti Nasaretissa selvästikin lainattu Markuksen tekstissä. Yhdessä kohdassa on pieni ero. Kun Markus sanoo, että Jeesus ei "voinut tehdä siellä yhtään voimatekoa", niin Matteus korjaa tekstiä hiukan:

Ja koska he eivät uskoneet häneen, hän ei tehnyt siellä montakaan voimatekoa (Matt 13:57)

Ilmeisesti Matteusta häiritse se, että Markuksen mukaan ihmisten epäusko esti Jeesuksen ihmeitä tekevän voiman vaikutuksen. Siksi hän korjasi muutoin melkein sellaisenaan lainaamaansa Markuksen tekstiä hieman, sellaiseen muotoon, jonka mukaan Jeesus ei halunnut tehdä voimatekojaan ihmisten epäuskon tähden. Ei halunnut, vaikka olisi voinutkin.

Molemmilla tulkinnolla on puolensa. Minua kuitenkin Markuksen varhaisempi tulkinta miellyttää enemmän. Epäusko on hengellisen elämän kannalta niin haitallista, että edes Jeesus ei pystynyt toimimaan siellä, missä hänet epäuskossa torjuttiin.

Kuinka tärkeää usko Jeesukseen siis onkaan! Se on tosiaan jumalasuhteen ylivoimaisesti merkittävin asia. Epäuskoinen yksilö, kaupunki ja kansa jää vaille Jeesuksen vaikutusta. Kun uskomme Jeesuksen eli a) hankimme tietoa hänestä, b) myönnymme siihen, että se on totta ja vaikuttavaa vaikka emme ymmärrä miten ja c) luotamme sen koskevan myös meitä, silloin hänen voimansa vaikuttaa meidän keskuudessamme.

Kyse on varmaan samasta asiasta kuin mistä Jeesus edellä puhui: Häntä on kuultava oikein. ”Sillä, jolla on, sille annetaan. Mutta siltä, jolla ei ole, siltä otetaan pois sekin, mitä hän luulee itsellään olevan.

Hän kulki sitten kylästä kylään ja opetti (Mark 6:6)

Vaikka Jeesus ihmetteli ihmisten epäuskoa, hän ei lannistunut. Hän kulki edelleen kylästä kylään. Ja mitä hän teki? Hän opetti. Se että ihmisille opetetaan Jumalan sanaa, se on paras ja oikeastaan ainoa keino epäuskoa vastaan. Opetuksesta ihmiset saavat maistaa, kuinka hyvä Jumala on. Silloin heissä voi herätä usko.

Näin kai nykyäänkin on toimittava. Uuspakanuus, tietoinen kristinuskon kieltäminen tai pelkkä henkisestä velttoudesta ja viihteestä turtumisesta johtuva epäusko nostavat päätään. Meidän kristittyjen paras vastaisku tähän on evankeliumin opettaminen. Ei mikään hihkuva hihhuilointi, vaan opettaminen. Kärsivällinen tiedon jakaminen siitä, mitä kristinuskko on, mitä Jumala on tehnyt hyväksemme luomisessa ja lunastuksessa.

Näyttää kuitenkin siltä, että Nasaretin kokemukset saivat Jeesuksen havahtumaan siihen, että ihmisten epäusko ja paatumus olivat niin pitkällä, että hänen oma opetustoimintansa ei riittäisi. Tarvittiin lisäjoukkoja, ja niitähän hänellä oli ennestään. Hänhän oli jo kutsunut itselleen 12 opetuslasta:

Jeesus kutsui kaksitoista opetuslastaan luokseen lähettääkseen heidät matkaan. Heidän tuli lähteä kaksittain, ja hän antoi heille vallan ajaa ihmisistä saastaisia henkiä (Mark 6:7)

Opetuslapset lähetettiin kaksittain. Tässä oli taatusti paljon itua. Yksinään kukaan ei jaksa kauaa. Omat ajatukset alkavat kiertää samoja latuja. Vastoinkäymiset lannistavat helposti yksinäisen. Ilo ja onnistuminenkin tuntuvat paremmalta, kun ne saa jakaa.

Mutta paljon muuta ulkonaista turvaa opetuslapset eivät sitten matkaansa saaneetkaan:

Hän kielsi heitä ottamasta mukaan muuta kuin sauvan: ei leipää, ei laukkuja eikä rahaa vyöhön. Sandaalit he saivat ottaa, mutta eivät pukea ylleen kahta paitaa (Mark 6:8-9)

Näin kukin opetuslapsikaksikko oli täysin riippuvainen Jumalasta ja hänen huolenpidostaan. He elivät uskon varassa, joka päivä riippuvaisina siitä, että Jumala johdattaisi ja antaisi ruokaa ja majapaikan ja muun tarpeellisen.

Teuvo, tarkoittaako tämä sitä, että nykyisinkin lähetystyötä pitää tehdä uskon varassa, vailla palkkaa, lähetysjärjestöjä ja rakennuksia?

Ai ei? Mitä oppimista meillä nykykristityillä sitten on tästä Jeesuksen opetuslapsikaksikoilleen määräämästä hyvin kevyestä varustuksesta?

Ja hän sanoi heille: "Mihin taloon majoituttekin, jääkää asumaan sinne lähtöönne saakka. Jos teitä jossakin paikassa ei oteta vastaan eikä kuunnella, lähtekää sieltä ja pudistakaa pöly jaloistanne. Tämä on oleva todiste heitä vastaan." (Mark 6:10-11)

Tässä Jeesus kai käski siihen, että kun opetuslapsikaksikko saapui johonkin kylään tai kaupunkiin, heidän ei pitänyt siirtyä asumaan talosta taloon. Heidän piti olla samassa talossa. Ei saanut ajatella, että ”johan tässä on oltu vastuiksi tälle yhdelle perheelle tarpeeksi”. Piti arvostaa omaa sanomaansa ja tehtävänsä niin paljon, että sen arvokkuuden takia ei tarvinnut kierrellä ovelta ovelle yösjän perässä.

Opetuslasten sanoman arvostuksesta kertoi sekin, että jos ovi suljettiin nenän edestä, siihen ei pitänyt jäädä anelemaan. Pölyt vaan jaloista ja eteenpäin. Se pöly todistaisi vielä kerran, että siinä talossa tehtiin vikapäätös, kun Jeesuksen opetuslapsia ja heidän sanomaansa ei otettu vastaan.

Tässä ainakin on nykykirkolle oppimista. Minusta tuntuu joskus, että nykyisin kirkko on valmis tekemään vaikka millaisia temppuja, heittämään vaikka millaisia sirkuskoiran voltteja, jotta ihmiset ja yhteiskunta eivät suuttuisi meihin vaan tykkäisivät meistä kristityistä tai edes sietäisivät meitä.

Nykyisin kirkko voi ihan pokkana määritellä tehtävänsä vaikkapa siten, että me olemme paikka, jossa jokainen mielipide on yhtä tärkeä ja kun näitä yhtä tärkeitä mielipiteitä elämänskysymyksistä tasa-arvoisesti vaihdetaan, niin siellä sitten ”on läsnä se voima, jota Jumalaksi kutsutaan.”

Miten erilainen ote Jeesuksella olikaan! Hänen mukaansa suolan on oltava suolaista tai se ei kelpaa mihinkään ja ihmiset polkevat sen jalkoihinsa. Hän itse saattoi sanoa, että ”kuulemalla kuulkaa alkääkä käsittääkö”. Hän ei suostunut vastustajien löperöön kosiskeluun vaan sanoi mieluummin, että helmiä ei saa antaa sioille eikä pyhää saa heittää koirien eteen.

Tätä samaa sarjaa on se, että opetuslasten piti pudistella pölyt sandaaleistaan sen kaupungin kadulle, jossa heitä ja heidän sanomaansa ei otettu vastaan, ja sitten piti siirtyä seuraavaan kaupunkiin.

Niin opetuslapset lähtivät matkaan ja julistivat, että kaikkien tuli kääntyä. (Mark 6:12)

Opetuslasten sanoma oli sama kuin Jeesuksen oma sanoma. Näinhän Markus on edellä kuvannut Jeesuksen julistusta:

Kun Johannes oli vangittu, Jeesus palasi Galileaan ja julisti Jumalan evankeliumia. Hän sanoi: "Aika on täyttynyt, Jumalan valtakunta on tullut lähelle. Kääntykää ja uskokaa hyvä sanoma!" (Mark 1:14-15)

”Kääntykää” on alkutekstin kreikaksi ”metanoiete”. Se tarkoittaa sananmukaisesti: ”Muuttakaa mielenne”: Tähän asti te olette syyllisinä kyräilleet Jumalaa, pakoilleet häntä tai työntäneet hänet syrjään elämästänne. Tai sitten ajatelleet, että ette te mitenkään voi hänelle kelvata tai mitenkään löytää häntä tai tietä hänen luokseen.

Mutta nyt oli koittanut uusi mahdollisuus. Jeesuksessa Jumala oli lähestynyt ihmiskuntaa. Siksi oli muutettava mielensä ja palattava Jumalan luo. Jeesus oli tehnyt sen mahdolliseksi.

Näin Jeesuksella oli itsensä lisäksi kuusi kahden hengen tiimiä julistamassa ilosanomaa, vastustamassa galilealaisten piintynyttä epäuskkoa, tuomassa Jumalan valtakuntaa heidän luokseen.

Hän oli varustanut nämä kaksikkonsa omalla voimallaan, joten he kykenivät tekemään samoja ihmeitä, joita hän itse oli tehnyt:

He karkottivat monta paha henkeä sekä voitelivat öljyllä sairaita ja paransivat heidät (Mark 6:13)